Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 31.07.1975, sp. zn. Tzv 23/75, ECLI:CZ:NS:1975:TZV.23.1975.1

Číslo: 33/1976

Právní věta: Soud je povinen dokazovat zavinění i ve vztahu k okolnosti, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby. Pod pojmem jiný zvlášť závažný následek ve smyslu § 132 odst. 2 písm. c) tr. zák. je třeba rozumět i ohrožení bojové pohotovosti útvaru.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 31.07.1975

Spisová značka: Tzv 23/75

Číslo rozhodnutí: 33

Číslo sešitu: 4-5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Jiný zvlášť závažný následek, Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, Rozkrádání majetku v socialistickém řízení, Zavinění

Předpisy: 140/1961 Sb. § 6 písm. a
§ 132 odst. 2 písm. c
§ 186 odst. 1
§ 273 odst. 2 písm. d) 141/1961 Sb. § 2 odst. 5
§ 88

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 33/1976 sb. rozh.

Soud je povinen dokazovat zavinění i ve vztahu k okolnosti, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby.

Pod pojmem „jiný zvlášť závažný následek“ ve smyslu ustanovení § 132 odst. 2 písm. c) tr. zák. je třeba rozumět i „ohrožení bojové pohotovosti útvaru“.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 31. 7. 1975 sp. zn. Tzv 23/75.)

Nejvyšší soud ČSSR na podkladě stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem ČSSR ve prospěch obviněných vyslovil, že rozsudkem vojenského obvodového soudu ve spojení s usnesením vyššího vojenského soudu byl porušen zákon v ustanoveních § 2 odst. 5 a § 256 tr. ř., citované rozhodnutí v části týkající se voj. v zál. R. L. a voj. v zál. J. H. v celém rozsahu zrušil a

přikázal vojenskému obvodovému soudu, aby věc znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem vojenského obvodového soudu byli obvinění voj. v zál. R. L. a voj. v zál. J. H. uznáni vinnými spolupachatelstvím na trestném činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 9 odst. 2, § 132 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. c) tr. zák. v jednočinném souběhu s nedovoleným držením vysílací stanice podle § 186 odst. 1 tr. zák., protože jako příslušníci určitého vojenského útvaru v přesně nezjištěné době v průběhu roku 1974 odcizili ze speciálních zásob útvaru 4 radiostanice. Za toto jednání byli odsouzení k úhrnným trestům odnětí svobody, a to voj. L. v trvání 3 1/2 roku a voj. H. v trvání 3 1/4 roku s tím, že pro účely výkonu trestu byli zařazeni do první nápravně výchovné skupiny. Týmž rozsudkem byl voj. zákl. služby J. V. uznán vinným trestným činem nadržování podle § 166 odst. 1 tr. zák. v jednočinném souběhu s pomocí k trestnému činu nedovoleného provozu a držení vysílací stanice podle § 10 odst. 1 písm. c) a § 186 odst. 1 tr. zák., protože koncem září přijal u útvaru od obžalovaného voj. v zál. L. balík se čtyřmi kusy radiostanic; ač věděl, že jde o odcizené předměty a balík s tímto obsahem pak na jeho žádost odeslal na civilní adresu voj. L. Za to byl odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 10 měsíců podmíněně na zkušební dobu dvou roků.

Odvolání rodičů obžalovaných voj. L. a voj. H. do trestu vyšší vojenský soud shora citovaným usnesením zamítl jako nedůvodné.

Proti tomuto pravomocnému rozsudku vojenského obvodového soudu a s ním souvisejícímu usnesení vyššího vojenského soudu podal generální prokurátor ČSSR ve prospěch obviněných voj. L. a voj. H. stížnost pro porušení zákona, jíž napadl výrok soudu prvního stupně o vině obviněných trestným činem podle § 132 odst. 1 písm. a) a odst. 2 písm. c) tr. zák. v tom smyslu, že ve vztahu ke kvalifikačnímu momentu podle § 132 odst. 2 písm. c) tr. zák., spočívajícímu ve způsobení značné škody, nebylo obžalovaným prokázáno zavinění ani ve formě nevědomé nedbalosti, tj. že vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům měli nebo alespoň mohli vědět, že svým trestným počínáním způsobí značnou škodu převyšující 20 000 korun. Podle názoru generálního prokurátora bylo v této trestní věci rozhodnuto o vině obžalovaných nesprávně a v důsledku toho jim byly uloženy i nepřiměřené tresty. Proto generální prokurátor navrhl, aby Nejvyšší soud ČSSR vyslovil, že citovaným rozsudkem vojenského obvodového soudu byl v neprospěch těchto obviněných porušen zákon v ustanoveních § 2 odst. 6 tr. ř. a § 132 odst. 2 písm. c) tr. zák. a souvisejícím usnesením vyššího vojenského soudu v ustanovení § 256 tr. ř., aby napadená rozhodnutí zrušil a věc přikázal vojenskému obvodovému soudu k novému projednání a rozhodnutí.

Nejvyšší soud ČSR přezkoumal ve smyslu ustanovení § 267 odst. 1 tr. ř. na podkladě stížnosti pro porušení zákona správnost všech výroků napadených rozhodnutí týkajících se obviněných voj. v zál. R. L. a voj. v zál. J. H., jakož i řízení, jež jim předcházelo, a dospěl k závěru, že zákon byl porušen.

Nejvyšší soud ČSSR se v rámci své přezkumné povinnosti zabýval především zkoumáním správnosti a úplnosti skutkových zjištění, na jejichž podkladě dospěl soud prvního stupně k závěru o vině obžalovaných voj. v zál. L. a voj. v zál. H. trestnými činy, jako jsou uvedeny ve výrokové části napadeného rozsudku. V tomto směru Nejvyšší soud ČSSR zjistil, že vojenský obvodový soud v potřebné míře provedl a náležitě vyhodnotil důkazy objasňující objektivní stránku obou spáchaných trestných činů a subjektivní stránku trestného činu nedovoleného provozu a držení vysílací stanice podle § 186 odst. 1 tr. zák. Naproti tomu podle názoru Nejvyššího soudu ČSSR nebyla v průběhu trestního řízení dostatečně objasněna subjektivní stránka trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví ve vztahu ke kvalifikačnímu momentu uvedenému v ustanovení § 132 odst. 2 písm. c) tr. zák., a to ve dvou směrech. Jednak k pojmu „značná škoda“, na což právem poukázal generální prokurátor ČSSR ve stížnosti pro porušení zákona, a jednak k pojmu „jiný zvlášť závažný

následek“. Ve smyslu ustanovení § 6 písm. a) tr. zák. soud přihlédne k okolnosti, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby, jde-li o těžší následek, i tehdy, zavinil-li jej pachatel z nedbalosti, vyjímaje případy, že zákon vyžaduje i zde zavinění úmyslné. V ustanovení § 132 odst. 2 písm. c) tr. zák. je tento těžší následek definován slovy !způsobí-li pachatel takovým činem (odst. 1) značnou škodu nebo jiný zvlášť závažný následek“. Ze znění tohoto ustanovení vyplývá, že tento těžší následek nevyžaduje zavinění úmyslné a že k naplnění tohoto znaku za současného splnění podmínek uvedených v ustanovení § 88 tr. zák. postačí zavinění z nedbalosti, třeba i nevědomě.

V projednávané trestní věci vycházel soud prvního stupně pouze z objektivně zjištěné hodnoty odcizených radiostanic, jež přesahovala 20 000 Kčs, tj. ze škody ve výši, která je podle judikatury považována za značnou. Oba obžalovaní však na svou obhajobu uvedli, že neměli představu o skutečných cenách odcizených radiostanic, neboť nebyly v tomto směru informováni a že měli za to, že cena jednoho kusu může být maximálně 1500 Kčs. Tato obhajoba nebyla v průběhu dokazování vyvrácena, přičemž oba soudy se v napadených rozhodnutích nezmiňují o tom, jakými úvahami se za tohoto stavu řídily, když dospěly k závěru, že obžalovaní sice nevěděli, že svým jednáním mohou způsobit na majetku v socialistickém vlastnictví škodu převyšující 20 000 Kčs, že však vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům to vědět měli a mohli. Z uvedeného vyplývá, že vojenský obvodový soud v této otázce věc náležitě neobjasnil, a proto ji ani správně nemohl zhodnotit, jak na to bylo právem poukázáno ve stížnosti pro porušení zákona. Odvolací soud v rámci své přezkumné povinnosti toto pochybení nenapravil, ale naopak potvrdil správnost postupu soudu prvního stupně jak v otázce skutkových zjištění, tak i právní kvalifikace.

Podle názoru Nejvyššího soudu ČSSR nebyla však tato trestní věc náležitě objasněna ani v dalším směru, tj. zda odcizením radiostanic nedošlo k jinému zvlášť závažnému následku ve smyslu ustanovení § 132 odst. 2 písm. c) tr. zák. Z dosavadních výsledků dokazování totiž nepochybně vyplynulo, že oba obžalovaní si byli vědomi toho, že radiostanice odcizují ze speciálních zásob určených pro zvláštní účely. Oba soudy tuto okolnost nepřehlédly, neboť v usnesení vyššího vojenského soudu ze dne 19. 2. 1975, jímž byla věc vrácena soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí, je uvedeno, že odcizením radiostanic došlo k ohrožení bojové pohotovosti útvaru a v napadeném rozsudku vojenského obvodového soudu je rovněž argumentováno, že obžalovaní jako vojáci druhého ročníku museli ze způsobu uložení radiostanic dovodil, že jde o materiál sloužící k bezprostřednímu použití při plnění bojových úkolů. Oběma soudy nebyla však tato skutečnost řešena z hlediska možnosti spatřovat v ní kvalifikační moment odůvodňující použití vyšší trestní sazby uvedené v § 132 odst. 2 tr. zák. K objasnění věci v tomto směru bylo však rovněž třeba provést dokazování, a to již v přípravném řízení, aby bylo možno posoudit zavinění obžalovaných ve smyslu § 4, § 5 tr. zák. K tomu je třeba dodat, že podle názoru Nejvyššího soudu ČSSR lze pod pojmem „jiný zvlášť závažná následek“ ve smyslu ustanovení § 132 odst. 2 písm. c) tr. zák. rozumět i „ohrožení bojové pohotovosti útvaru“. Pro tento výklad svědčí po obsahové stránce skutečnost, že veškeré úsilí na všech stupních velení ČSLA směřuje především k zajištění dokonalé bojové pohotovosti všech jednotek armády, a že tedy narušení bojové pohotovosti útvaru je zvlášť závažná skutečnost, kterou z hlediska trestněprávního je nutno vykládat jako těžší následek, který podmiňuje použití vyšší trestní sazby. Kromě toho i ze srovnání s ustanovením § 273 odst. 2 písm. d) tr. zák., podle něhož vyšší trestní sazby je možno použít, jestliže spáchání trestného činu neuposlechnutí rozkazu má za následek „ohrožení bojové pohotovosti útvaru nebo jiný zvlášť závažný následek“, vyplývá, že zákonodárce postavil intenzitu „ohrožení bojové pohotovosti útvaru“ jako těžšího následku na roveň „jinému zvlášť závažnému následku“ trestného činu. Ohrožení bojové pohotovosti útvaru, v němž je možno spatřovat „jiný zvlášť závažný následek“ trestného činu, bude však dáno jen za předpokladu, že takové ohrožení se týkalo „útvaru“ a jednotek jemu na roveň postavených a že toto ohrožení bylo „konkrétní“. K posléze uvedenému pojmu je třeba příkladmo uvést, že o konkrétní ohrožení nepůjde v případě, kdy odcizený majetek zůstane nepoškozený u útvaru a při vyhlášení bojové pohotovosti bude ihned k dispozici a naopak, o konkrétní ohrožení půjde tehdy, jestliže

odcizený materiál byl poškozen nebo od útvaru přemístěn nebo z jiných důvodů by nebyl v případě potřeby okamžitě použitelný.

Z uvedeného vyplývá celkový závěr, že napadeným rozsudkem vojenského obvodového soudu v části týkající se voj. v zál. R. L. a voj. v zál. J. H. byl porušen zákon v ustanovení § 2 odst 5 tr. ř., neboť soud nezjistil skutečný stav věci z hlediska možnosti použití vyšší trestní sazby uvedené v ustanovení § 132 odst. 2 písm. c) tr. zák. a napadeným usnesením vyššího vojenského soudu v ustanovení § 256 tr. ř., protože odvolací soud pochybení soudu prvního stupně nenapravil. K tomuto porušení zákona došlo jednak v neprospěch obviněných, jak na to bylo poukázáno ve stížnosti pro porušení zákona, a jednak ve prospěch obviněných z důvodů výše uvedených.

Proto Nejvyšší soud ČSSR rozsudek vojenského obvodového soudu v napadené části i usnesení vyššího vojenského soudu v celém rozsahu zrušil a přikázal vojenskému obvodovému soudu, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Při novém projednání bude třeba, aby soud objasnil skutečný stav věci z hlediska subjektivní stránky ve vztahu ke kvalifikaci trestného činu podle § 132 odst. 2 písm. c) tr. zák. a za tím účelem mimo jiné opatřil též znalecký posudek ohledně ohrožení bojové pohotovosti útvaru, k němuž mohlo dojít v důsledku odcizení předmětných radiostanic.